

Kap 1 Projektets genomförande

1.1 Översikt

Projektet genomfördes över en tid av tre terminer. Vid projektets start fanns inte slutversionen av kursplanen (den kom 22 december 2010) och för kunskapskraven fanns enbart tidiga versioner. De slutgiltiga fastställdes i februari 2011. Enligt överenskommelse med Skolverket skulle kunskapsområdena Etik och Livsfrågor bearbetas med utgångspunkt i de kommande kursplanerna och kunskapskraven.¹

På grund av förändringar i Lgr11 så redovisas här enbart området Etik med två prov.

Planeringen var att första terminen (vt-10) skulle projektledning och provansvariga ta fram förslag på bedömningsstöd och prov, och att provansvariga skulle genomföra en provomgång 1 (PO1) i sina egna klasser.

Detta underlag skulle sedan bearbetas av andra lärare under första halvan av termin 2 tillsammans med 20 stycken nya lärare, och de skulle sedan genomföra en större PO2 under hösten. Genom denna större omgång så skulle ett stabilt bedömningsstöd finnas. Ytterligare provomgångar och testningar skulle då kunna genomföras under termin 3.

Planeringen höll inte pga. att kursplaner och kunskapskrav inte fanns klara.

För att få säkerhet i projektet, när underlagen var sena, så genomfördes en större bedömersamstämmighetstest under termin 3.

1.2 Våren 2010

Projektet startade i mars -10.

Arbetet startade med en större genomgång av förutsättningarna med en granskning av det dåvarande utkastet till kursplan för Lgr11/Religionskunskap. Ett av problemen med projektets genomförande har varit att arbetet bedrivits parallellt med att kursplanen togs fram och kunskapskraven utarbetades av Skolverket.

Projektet har i princip arbetat efter det upplägg som bedömningsstödeten i samhällskunskap² gett oss erfarenheter av.

Under våren arbetade projektledare, biträdande projektledare och fyra stycken provansvariga (PA) och ämnesexperter i projektet. Vårarbetet innebar att analysera de två tilldelade kunskapsområdena Livsfrågor och Etik. Förslag till två prov per område togs fram, och under senare delen av våren genomförde PA utprövningar i sina egna klasser och några andra klasser.

¹ Inledningsvis fanns tre kunskapsområden då "Identitet" ursprungligen var med. Detta område var dock borta ur kunskapskraven till sista versionen. Se också kap 1.4

² Skolverket 2009 "Prov- och bedömningsbank i samhällskunskap, Se den andre" (Dnr 2009:00222).
Nås även över Skolverkets hemsida: <http://www.skolverket.se/2.3684/2.1191/2.1195/2.2975> eller direkt till hemsidan: www.shbedomning.se

Målet med vårens arbete var att ta fram fyra prov, genomföra en prövning, P01, och revidera proven och bedömningsstöden efter denna.

Då inga kunskapskrav ännu fanns så blev arbetet mycket inriktat på att revidera proven i förhållande till elevsvaren i P01, för ökad förståelse av hur eleverna uppfattat proven.

Under våren träffades projektledningen, PA och ämnesexperten Kerstin von Brömssen ett stort antal gånger, inte minst för att förbereda hösten. Under senare delen av våren -10 rekryterades 20 stycken lärare till höstens arbete.

1.3. Hösten 2010

Lärarna skulle bearbeta de föreslagna fyra proven och bedömningsstödet under första halvan av terminen. Den stora gruppen skulle träffas under sammanlagt fyra dagar före utprovning 2 (P02) och under en heldag efter.

Av de 20 lärarna som engagerades, hade 12 av dessa deltagit i arbetet inom Bedömningsstöd samhällskunskap, medan 8 var nya. Alla har ämnesutbildning i religionskunskap och undervisar på högstadiet, företrädesvis i åk 9. Några av lärarna undervisade i åk 7 och åk 8.

De 20 lärarna kom från 10 olika kommuner och mycket skilda skoltyper. Skolorna som deltog hade alltifrån 100 till 1000 elever. Skolorna låg i olika sociokulturella områden. Tillsammans med PA så representerar gruppen 12 stycken kommuner, från Trollhättan i norr, Halmstad i söder, Göteborg i väster och Stockholm i öster.

Under första halvan av ht-11 så träffades lärarna under fyra dagar i storsamlingar inför P02. De delades in i fyra grupper med varsin. Varje grupp om totalt sex lärare svarade alltså för ett prov, två inom Etik och två inom Livsfrågor. Dessa prov kallas i fortsättningen i texten för Etik 1 och Etik 2, ibland med förkortningarna E1 och E2. De finns alla i del D, bilagor, bilaga 1.1 – 1.2.

Eftersom de slutgiltiga kunskapskraven inte fastställdes förrän i februari 2011 så arbetade vi hela tiden med försöksvarianter som Skolverket försedde oss med. Vi trodde alltid att den senaste varianten var den som skulle gälla...

De fyra dagarna då alla lärarna träffades bestod i tidsordning av:

- genomgångar av den kommande och den gamla kursplanen
- ämnet religionskunskaps utveckling i grundskolan
- vunna erfarenheter från tidigare projekt
- genomgång av formalia som elevkoder, provsidor, bakgrundsdata mm
- arbete i provgrupper med underlagen för proven och de områdesspecifika bedömningsstöden

Lärarna kunde mellan träffarna diskutera och arbeta vidare med sina prov på det webbforum som tagits fram för projektet. Deltagarna skrev också in bakgrunds fakta på alla elever i en särskild webbaserad bakgrundsdatabas. Varje elev hade tilldelats en unik elevkod. Bakgrundsfakta var betyg i So eller Re, betyg i Sv eller Sv2 och kön. Denna var klar innan PO2, och innehöll data från mer än 1000 elever.

Efter vecka 44 inleddes provomgång 2, PO2. Ett underlag för undervisning inom de olika områdena hade då utarbetas gemensamt. Alla lärares enskilda planeringar har projektet tagit in i efterhand.

I slutet av januari 2011 hölls ett uppsamlingsmöte. Då hade [de 4 \(två etik, två livsfrågor\)](#) proven genomförts av totalt 935 elever. Vart och ett av elevsvaren var bedömt med ett bedömningsstöd/beläggsprotokoll och ett autentiskt elevsvar på mellan 1 till 13 sidor.

Till varje elevsvar finns också ett godkännande från varje elev att provsvaren får användas i forskningssyfte. Lärarna bedömde mellan 16 till 114 elevsvar.

Alla dessa underlag lämnades in i original den 27 januari.

Under denna dag utgick lärarna bland annat från en blankett benämnd "Intressanta elevsvar" när de diskuterade elevsvaren. Varje lärare hade där beskrivit de av sina elevsvar som den enskilde läraren tyckte var goda representanter för olika provbetygsnivåer. Dessa bearbetades sedan i provgrupperna, så att varje grupp tog fram c:a 6-8 förslag på intressanta elevsvar för de olika betygsnivåerna. Denna bedömningsdiskussion i provgrupperna är ett av de mer uppskattade inslagen som lärarna genomförde. Där ges ett utrymme att utveckla sig själv som professionell bedömare genom att höra hur andra resonerat kring de olika provbetygsnivåerna, och att stämma av bedömningsstödet visavi elevsvaren.

Genom dessa bearbetningar först av den enskilde läraren och sedan större genomgångar av många "kandidater" till betygstypiska svar så har en genomlysning av grunderna för bedömning gjorts. Detta har också övertygat oss om beläggsprotokollets stora användbarhet som underlag för kollegiala bedömningsdiskussioner.

1.4 Våren -11. Ombedömning

Innan januarimötet hade projektledningen, efter samtal med de vetenskapliga rådgivarna, tagit beslut att genomföra en bedömarsamstämmighetstest liknande den som gjordes inom bedömningsstödet i samhällskunskap. Alla lärare tillfrågades om de ville fortsätta under våren och accepterade. Rektorerne tillfrågades och

godkände deltagande för alla. Arbetet innebar ytterligare två samlingsdagar och två arbetsdagar för att genomföra en omdömning.

Eftersom den slutgiltiga versionen av Lgr 11 ändrades något, så kunde de ursprungliga bedömningarna inte användas vid bedömersamstämmighetsundersökningen. Ett nytt stöd togs fram. När väl stöden fanns i sin nya form, så valdes 400 (100 elevsvar per prov) ut till testet. Efter att ha tagit hänsyn till vissa inledande kriterier, valdes elevsvaren ut slumpmässigt. De inledande kriterierna var en någorlunda jämn fördelning mellan flickor och pojkar och fler elevsvar på högre betygsnivåer så att vi som underlag hade fler att välja mellan. En del F-svar var i princip helt tomma prov, dessa valdes bort.

De återstående 400 svaren fördelades så att de fem lärare som själva arbetat med undervisning i etik och genomfört provet Etik 1, omdömde elevsvaren till Etik 2-provet osv. Man jobbade således inom samma område som man själv gjort tidigare, men med ett annat prov.

De utvalda 400 (av de 935) anonymiserades och försågs med en ny elevkod, för omdömningen. Varje elevsvar kopierades i tre exemplar, totalt 1200 kopior. Eftersom snittet av svaren var på 3,1 sidor (se resultatkapitlet) så utgjorde denna process ett relativt omfattande arbete. Elevsvaren lottades slumpmässigt ut till lärarna inom respektive grupp. Varje lärare omdömde 40 elevsvar. De provansvariga omdömde 100 elevsvar. Provansvarig för Etik 2 bedömde 100 elevsvar från Etik 1 osv. Till varje elevsvar skrev lärarna ett provbetyg, lämnade in ett bedömningsprotokoll och skrev en kommentar om c:a 5 till 15 rader. Dessa kommentarer skrevs digitalt. De provansvariga skrev en kortare kommentar. Till varje elevsvar finns således 3 digitala kommentarer, förutom den som fanns till PO2. Alla dessa 1200 kommentarer fogades samman till var sitt 100-sidigt dokument per prov, och distribuerades tillbaka till lärarna. På detta sätt fick de tre helt nya kommentarer till de bedömningar de själva gjort av sina elever under hösten. Varje lärare hade c:a 10-30 elever med i omdömningen. Lärarna har upplevt detta sätt kunna "kalibrera" sin egen bedömning som mycket positivt.

En önskvärd information, svarens längd, missades. Två lärarstuderande har i efterhand gått igenom alla 935 elevsvar omräknat till rader per elevsvar. Eftersom alla elever skrev på en standardiserad provsida så kan det göras relativt goda jämförelser mellan svaren, trots skillnader i handstil.

Detta material på 1200 bedömningar på de utvalda 400 originalsvaren har sedan bearbetats statistiskt. Detta redovisas i resultatkapitlet.

Som underlag för de publicerade exemplen samlades alla lärare efter omdömningarna till en heldag där de utifrån de egna nya förslagen på "Intressanta elevsvar" tog fram exempel på sådana i varje grupp.

Efter detta har projektledningen och PA läst de elevsvar som haft noll eller liten skillnad mellan de tre bedömnarna, jämfört med de föreslagna "intressanta elevsvaren" och tagit lärarnas kommentarer som grund för de kommentarer som är publicerade i projektrapporten/databasen. PA har också skrivit kommentarer kring

själva proven och bearbetat de inskickade lektionsuppläggen från lärarna. Allt detta som underlag för rapporten/databasen.

Projektledningen har också tagit fram ett antal kommenterande grundtexter (kapitel 3 och 4) som komplement.

Under skiftet maj/juni gjordes grundarbetet med rapporten och under juni sammanställdes allt till den första versionen rapporten.

Under ht-11 så har rapporten bearbetats ytterligare bl.a. i samband med att materialet anpassades för den digitala publiceringen (egen hemsida och över Skolverkets hemsida "Övrigt bedömningsstöd).

I den digitala varianten så ligger elevsvaren (autentiska inskannade) i slumpvis ordning i förhållande till provbetygen. Hela sidan kan alltså användas till bedömningsträningen enskilt eller i grupper. Rapportens olika delar finns också där, knutna till olika teman.